

B13

JOCURI
COPILĂREȘTI
BĂNĂȚENE

ADUNATE DE

EMILIAN NOVACOVICIU

A N U L
1928.

PRETUL . . . . 15 LEI

Tipografia IOSIF KADEN Oravita

RSI
73

BT 3

e acelaș autor,

apărute :

1. „*Folcloristica română*“, partea primă, apreciată sub Nr. 132/1921 de Academia de știință din București, — 25 Lei.
2. *Răcășdia în războiul mondial, revoluție și sub ocupațiunea sârbească*. — 10 Lei.
3. „*Monografia*“ comunei Răcășdia — 26 Lei.
4. „*Cuvinte Bănățene*“ — 8 Lei.
Se află de vânzare la autor și în Librăria E. Desits din Oravița.
5. „*Suferințe*“ dedicație soției credincioase : Ecătărina Cărălina Novacoviciu născ. Munteanu răpăosată la 18 Aprilie 1926 în Răcășdia — 36 Lei.
6. Sub Nr. 1510/1922 se află la Academia din București manuscrisul : *Folcloristica part. II*.
7. „*Din Comoara Banatului*“ *Folclor II*. — 45 Lei.
8. „*Colecțiune de Medicamente casnice*“, — 15 Lei.
9. „*Disertațiuni*“. — 30 Lei.
10. „*Jocuri copilărești* — 10 Lei.

Gata pentru tipărire :

11. „*Amintiri din viața autorului*“,
12. „*Genealogia*“ familiei Novacoviciu.
13. „*Istoricul evenimentelor mai însemnate din Răcășdia*“.
14. „*Folclor pornografic bănățan*“.

* * *

După dorința, la comandă se anticipează prețul și portul poștal.

N. 90
Lucian L. Pavely

**JOCURI
COPILĂREȘTI
BĂNĂȚENE**

ADUNATE DE

EMILIAN NOVACOVICIU

A N U L
1928.

PREȚUL . . . . . 15 LEI

Tipografia IOSIF KADEN Oravita

BIBLIOTECA JU

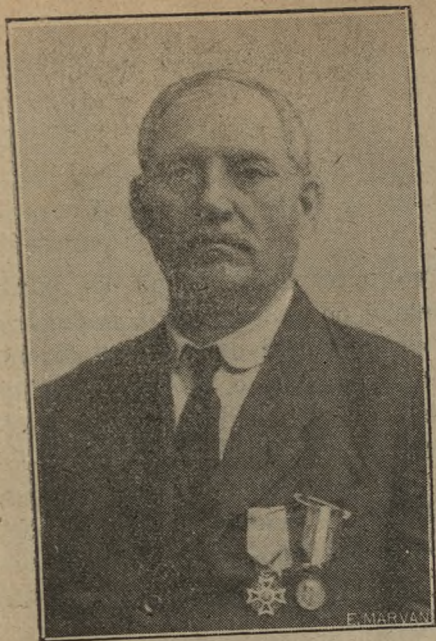
ARABESSE

RESIT

7 Noiembrie

B

8/80

Emilian Novacoviciu, învățător 1881—1928, internat de Unguri în jud. Sopron 1916—1918; arestat, refugiat de Sârbi 1918—1919; decorat în grad de „Cavaler al Ord. Coroana României” 1922; decorat cu medalia „Răsclata muncii pentru învățământ”, Clasa I, 1926; președ. comitetului parochial 1902—1909; președ. comitetului național în revoluție 1918; primar comunal 1920; conducătorul partidului național Român 1883—1920; deputat în sinodul protopresbiteral 1903—1907, etc; deputat la Congresul național bisericesc 1920, consilier și membru în delegația permanentă județeană 1927—1935; folklorist; intemeiatorul „**Fundațiunea Emilian și Ecaterina Novacoviciu**” prin donarea întregii averi în scopul de a se da știpendii tinerilor din Răcășdia care studiază la școale mai înalte pusă sub administrarea Ven. Conzistoriu diecezan Ort. român din Caransebeș; două fundațiuni de câte 10.000 Lei una, date Sf. Biserici ort. Rom. din Răcășdia și Gherboveț, pentru îngrijirea capelei și pomenire; — vicepreșed. Cons. jud. Caraș. 1928—1935.

Prefață.

Pentru cei ce se ocupă cu pătrunderea sufletului poporului român, amintesc, că după ce am cules: datini, credințe, superstiții, cântece, descântece, istorioare, frământări de limbă, cuvinte bănațene, ziceri, proverbe, descrieri de ocupațiuni, ghicitorii, ca întregire am aflat de trebuință ca să dau publicității și o parte a descrieri jocurilor copilărești.

Din aceste descrieri, băieții în timpul liber, pot practica aceste jocuri distractive nevinovate.

Cei îndrept își pot face aprecierile în merit.

Răcășdia, jud. Caraș 1929.

Emilian Novacoviciu

înv. penz.

Urliganul.

Urliganul este o pasăre răpitoare care răpește paseri mici: pui de găină și de alte paseri domestice.

D-a urliganul se joacă băieții de ambele sexe, astfel:

Băieții, în numele jocului „d-a urliganul”, improvizează un joc, în comparație cu luptele cloșchei (cloței), ce le are cu urliganul, apărându-și puii de răpirea lui.

În scopul acestui joc un băiat mai tărișor este ales, d-a reprezenta pe urligan. Îndatorirea acestuia e de-a răpi, rând pe rând, toți puii ce-s așezați în spatele cloței, în formă de șireag (șir) ținuți de spatele unul, de altul.

În fruntea șirului de băieți (pui), stă alesul sub nume de cloță, băiatul cel mai puternic. Cloța are îndatorirea d'ași apăra puii de răpire.

Urliganul, fiind separat, dă târcoale (înconjur) împrejurul șireagului de pui. Prin mișcări simulante, atacă și încearcă, a seduce cloța, să-i rapească câte un pui.

Cloța, la rândul ei, nu se lasă sedusă. Ea încă să mîscă și cu ea împreună întregul șireag de pui. Se opune mișcărilor urliganului.

Urliganul, în atacul ce-l face, amenință cloța, zicând: „Iau puiul, iau”. Cloța, apărând puii, răspunde: „Scot ochii, scot”. Urliganul fiind mai isteți, începând dela coada șireagului, răpește rând pe rând, toți puii,

pe cari îi așează lângă un părete. Cloța îndesperare, c-a rămas fără nici un pui, să ia la luptă cu urliganul. Puii de lângă părete năvălesc împrejurul lor. Toți apoi împreună saltă, aleargă, se bucură. . . . Jocul este terminat.

B a b a r ă d ă c i n a .

D-a baba rădăcina se joacă fetele separate de băieți, astfel :

Baba rădăcina, băiatul mai dezvoltat se așează jos pe pământ. În poala lui se așează alt băiat și totașa pe rând până la sfârșit, se așează unul în poala celui alalt . . .

Un băiat, ales ca întrăbător, acesta nu s'așează. După ce s'a sfârșit așezările, întrăbătorul adresează unele și aceleași întrebări pe rând, fiecăruia, începând dela „baba rădăcina“: Ce-ai mâncat aseară? Răspuns: Pită cu sare . . . Ce-ai beut? Vin d-ăl dulce . . . Ce-ai făcut cu cel rămas? L am pus pe poliță. Dar cine l'a vărsat? Anghel cu Angheloane.

După ce s'a pus fiecăruia întrebările amintite, și s'a primit răspunsurile uniforme, întrăbătorul se retrage la o parte și strigă: Pui, pui, pui!! Tot șireagul se ridică în picioare, se prind de mâini, formează un cerc. Cercul întreg să mișcă tot într'o parte roată mult și repede, până amețesc și cad la pământ . . . Răs.

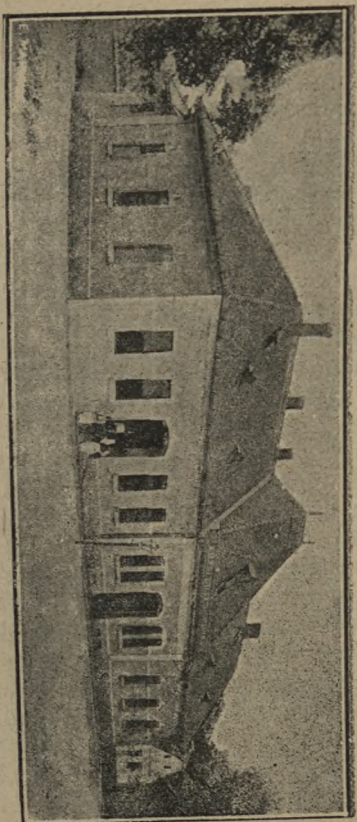

Deșchideți cărțile.

Se aleg dintre băieți doi dintre cei mai înalți, numiți în secret între ei: unul soare, celalalt lună. Stau față'n față, ținându-se de mâni. Celalaltii băieți să pun în șir și se țin de spate unul de altul. Șirul rotează de 3 ori împrejurul celor doi, ce se țin de mâni, zicând: „Deșchideți cărțile”. Cei doi răspund: „Nu deșchidem, nu”. După ce șirul a rotat de trei ori, ridică, cei doi mâinele în sus; iar cei din șir trec pe sub mâni. Când ajunge ultimul din șir sub mâni, îl cuprind între mâni și-l întreabă: „După ce te dai? După lună, ori după soare? Dacă cel oprit răspunde că după lună, se desprinde din șir și se pune la spatele aceluia, care și-a luat reprezentarea lunei. Dacă răspunde, că după soare, se pune după cel ce reprezintă numele de soare. Rotarea, trecerea pe sub mâni și oprirea a câte unuia din șir și postarea lui după care a spus că se dă, se continue până se gată întregul șir.

După terminare, se măsoară puterile între soare cu aderenții săi și între lună cu partizanii ei. Adecă: De soare se prind în spate ținându se unii de alții aderenții. Tot asemenea și de lună.

Soarele având în spate șireagul aderenților, prinde de mâni băiatul care reprezintă luna și în spatele căruia se țin aderenții săi. Se trag cu puteri mari unii pe alții. Cei trași sunt mai slabi. Căderea ce urmează din trageri, produce râs.

Casa Communală din Răcășdia.

Hotaru-n zbici.

Se desemnează pe pământ un cerc mare. Pământul cuprins în periferia cercului, face proprietatea unui băiat. Băiatul își păzește hotarul pământului său cu zbiciul... Râvnitorii de ai călca și devasta teritoriul, se strecoară pe furiș în hotarul băiatului (în cerc). Băiatul, proprietar, întâmplător, zăpsește (suprinde) pe mai mulți răufăcători: băeți și fete în hotarul său. Ca zălog, copiilor prinși le ia clăbețele, fetelor cârpele. Zăloagele, le așază în interitoriul cercului. El păzește zăloagele cu zbiciul ridicat pe umere. . . . Răufăcătorii, nu aduc bani pentru răscumpărarea zălogelor. Ei, în repetite rânduri, dau năvală și încearcă a trece peste periferia cercului, în proprietatea băiatului, cu scop de a-și relua cu forța zăloagele oprite, fără ale rescumpăra în bani. — Băiatul, proprietar, decâte-ori ei năvălesc asupra proprietății, ca să-și ia zăloagele, de atâtea ori îi lovește fără cruțare cu zbiciul. — Proprietarul, nu poate apăra zăloagele, pentru că, băeții, sub nume de răufăcători, sunt mulți, îl încunjură din toate părțile și-și răpesc zăloagele. În schimb însă primesc mai multe lovituri de zbici.

Scroafa, zisă: „Poarca“.

Băieții, sau și fetele separate, mai desvoltați, provăzuți cu bâte (bastoane) sau cu boți să joacă „d-a poarca“, astfel:

Se desemnează pe pământ un cerc mare. În periferia cercului se sapă atâtea gropițe, câți înși voesc să ia parte la joc. Adecă: pentru fie-care jucător o găurică, numită: „țog“. În țogul său, fie-care jucător își ține vârful bătului, a boții, apărându-l așa că să nu-il ocupe, cucerească nimeni dintre jucători. În centrul cercului se face o gaură mult mai mare, numită: „Cocină“ ... În cocină se așează o piatra sau o minge, cu numele de: „Poarcă“ ... Un jucător, care nare țog în periferie, e numit porcar. Porcarul cu boata sa scoate poarca din cocină. O mână lovind-o cu boata în toate părțile prin reionul cercului ... Jucătorii din margine sunt datori ca poarca odată scoasă din cocină, în larg, să nu permită porcarului s-o readuca și s-o așeze iar în cocină. În care caz, apoi, cei din margine trebuie să-și mute bâtele în țogurile, unul altuia, în care timp, porcarul profitând de intervalul schimbului, își cucerește un țog. Cel lipsit de țog, devine porcar.

Penfru a împiedeca intenția porcarului cu incocinirea poarcei, toți, din toate părțile

cu repezecuine și cu istețime, lovesc poarca depărtându-o de cocina; dar trebuie să fie cu mare atențiune, să-și păzească țogul, să nu îl ocupe, porcarul. În acel caz, cel fără țog, rămâne porcar; iar porcarul proprietarul țogului cucerit. Porcarul nou își poartă îndatorirea și numele până atunci, până când și el poate cuceri un țog din periferie. Jocul durează mult. Cel rămas, la încheerea jocului, fără țog, poartă numele desprețuitor de . . . . „porcar“.

D-a bobârniacu.

Se joacă cu 5 petricele, numite: „bobâr-nece“.

Copii sau fetele jucători, se așează jos, pe pământ . . . Unul ia cele 5 petricele în mâna dreaptă. Dintr'o svârlitură, le aruncă res-firate pe suprafața pământului. Ia un bobâr-niac și-l aruncă-n sus. Până când bobârnea-cul rentoarce, el apucă de jos un bobâr-neac. Imediat întoarce mână cu bobârnea-cul în ea, sprijoană, prinde în palmă preste bobârniacu ridicat de jos și pe cel reîntors din aer. Il ia din palmă și-l așează la o parte . . . Continue după aceea, tot în forma arătată, până când a ridicat tot câteunul

pe toate bobârnecele și le-a așezat la o parte.

Procedura, jocul acesta cu unul, se zice : „pe unu“. După această, svârle unul în sus și apucă tot câte 2 de jos și le pune la olature. Jocul aceasta „e pe doi“. Continue, svârlind unul în sus și apucând trei de jos și pe cel din aer. Aceasta-i „pe trei“. Și apoi, iar unul în sus și apucând 4 de jos. Aceasta-i „pe 4“. După aceasta va continua, svârlind câte un bobârneac în sus și va trece grăbit câte un bobârneac prin semicercul făcut din degetul arătător și cel mare a mâinei stâng, eașezate cu vârfurile pe pământ, că să aibă timp a prindă pe cel din aer la rentorcere . . . După aceasta se continue svârlind unul în sus și trecând prin poartă de o dată câte 2, apoi câte 3 și în fine câte 4. Jocul s'a finit și a reușit numai dacă în decursul lui, nu s'a întârziat cu prinderea bobârneacului din aer, or că manipulând n-a atins și n-a clintit dela loc alt bobârneac, ce încă nu-i venise rândul.

În cazul de greșală, băiatul înceată. Jocul îl preia companionul. Când și acesta a greșit, continue jocul băiatul cel din tâiu, începând ducerea jocului, dela locul de greșala până la fine.

D-a popicu.

Pentru a se putea juca d-a popicu, se recere ca fiecare jucător să fie provăzut cu câte un bâț, numit : „mânător”. Cu acesta se lovește din svârlite popicul, și-l mână departe dela locul lui de așezare . . . Să mai cere pentru toți, in comun, să aibe o scândurea, numită : „policioară”. Ea se așează cu un cap pe pământ ; iar sub celalalt cap se pune o piatră, pentru ca să fie puțin mai ridicată dela pământ. Pe vârful ei se așează popicul (un globurel construit din lemn).

Jucătorii să împart in doae părți egale. Pentru ca să se știe care cu care fac o parție, se măsoară pe un bâț, tot câte doi de aceeași forță. Cei ce ajung în vârful bâțului, aceea vor începe jocul. Adecă, ei bat popicul mai întâin . . . Cei ce n-au ajuns în vârful bâțului la măsurătoare, ci din jos, fac altă parție. Acestea merg în câmp, să prindă popicul și prin lovire cu popicul, să împiedece pe cei ce bat popicul, ca să nu-și poată răscumpăra (readuce) bâțele, îndepărtate în câmpul de joc. Adecă : Ei au drept ca să poată da jos pe cei ce bat popicul, și astfel să ajungă ei la baterea popicului și ceialalți să meargă în câmp, numai dacă poate prinde popicul lovit, din aer, sau că rând pe rând lovesc cu popicul pe fiecare bătăuși ce trebuie să-și readucă din câmp

bătul, că să mai poată bate cu el. Unul poate scoate. aduce din câmp și alte bâte, respirate a partizanilor... Fie-care la rândul său are drept a lovi și mâna popicului, până în de 3 ori cu succes. Dacă dă de 3 ori și n'a nimerit popicul, își pierde dreptul de a mai bate în alt rând... Cei din câmp, au un partizan la scândurea, carele pune popicul și-l primește dela partizanul din câmp.. Cel ce și-a scos bătul din câmp și n'a fost lovit de popic, e dator, ajungând la policia să atingă policeaua „babă“ cu bătul, nainte de cel dela a babă cu popicul.

D-a polma (mingea).

Jucătorii de-a mingea se servesc de o minge de cauciuc sau de o minge făcută din păr de bou, ori din râze și de o lopăția din lemn. Inainte de a începe jocul se măsoară pe lopăția tot câte doi, egali de desteri în lovirea mingei. Cei din capul lopăței bat mingea întâiu. Ceialalți merg în câmp s'o prindă din aer, și să împedecă pe cei ce bat că să nu poată continua băterea mingei, ca astfel să ajungă și ei la batere. In comun acord se înțeleg: fixează, marcând un punct în câmpul de joc, „țog“, până la carele are să fugă și să ren-

toarcă cel ce bate mingea. În timpul acesteia cei din câmp urmăresc aflarea și trimiterea (aruncarea) mingei la locul de bătaie... Cel dela „babă“ (așa să zice celui ce aruncă mingea) aruncă mingea fie-căruia până de 3 ori. Dacă n-a lovit-o nici odată, ș'a perdut dreptul de a o mai bate. În caz că a lovit-o, are datoria să alerge până la „țog“ și îndărăt, liber, nelovit de ori și ce atingere de minge... Cei din câmp, precum și cel dela „baba“, pândesc timpul să-l lovească în fugă pe bătător, cătră „țog“ și îndărăt. Bătătorul, în caz că-i lovit, și-a perdut dreptul de a mai bate. Așa, pe rând, să scot toți bătăușii mingei. Ne mai fiind cine se bată mingea, cei din câmp primesc ei rolul de bătăuși, iar aceștia merg în câmp.

D-a cacica.

Copii cari se joacă d-a cacica, își arată desteritatea în baterea figurată și depărtată a cacichei. Pentru jocul cacichei, să cere un băt, cu carele zvârle cacica cât poate de departe dela țog. Țogul e o gaură în pământ peste care se așează cacica.

Cacica e o bucată de lemn groasă ca 3-4 cmetri, lungă de vr'o 3 dm., ascuțită

la capete pentru că pe capete să se poată bate cu mânătorul și asvârli mai departe . . . Se joacă astfel :

Se pune cacica cu mijlocul curmeziș peste țog. În țog, sub cacică, să bagă vârful mânătorului. D'acolo se svârle cacica în depărtare. Dela locul, în care a picat cacica, din svârlire, începe bătaia cu scopul d'a o departe cât mai mult de țog. Bătaia se face cu mânătorul pe capul cacinei. Cacica, prin lovire, se ridică în aer. Ridicată în aer, o lovește odată peste mijloc, mânăndu-o în departare. Are drept a o lovi de 3 ori, cu sau fără succes. Când n'a lovit cacica, pe capete, numără distanța cu pașul până la țog cu : 1, 2, 3, etc. pași. Dacă a lovit o în capete și odată peste mijloc, numără distanța de acolo, până la țog cu 10, 20, 30 etc. pași. Dacă a lovit-o în aer de 3 ori de 4 ori (figurat) numără distanța cu 30, 60, 90 etc. pași . . . Fiecare-și ține minte numărul la cât a ajuns, după fie-care bătaie. Scopul jocului e, ca să se admire istețimea la fine, a aceluia ce are mai mulți pași făcuți în tururile jocului „d-a cacica”.

D-a scrânciobul (luțuțușul).

Ca să se legene în aer, să se luțuțeze, copiii, separați de fete, pun după geamăna unei crengi, a unui arbore, un lanț lăsat în jos, până către pământ, pe ambele părți a crengii. Dela pământ, la o distanță de un metru, se leagă capetele lanțului, unele de altele. De partea din jos, la mijlocul lanțului se leagă un streang, o funie lungă. Deasupra capetelor legate ale lanțului se pune un sac cu paie. Pe sac, cu funea între picioare, se așează cel ce dorește să fie legănat. Ca să nu cadă în amănire, se ține cu mâinile de lanț. Unul, sau doi partizani de joc, prind capătul funii și izbind în dreapta și în stînga, se pune luțuțușul în mișcare. Cel luțuțat, prin izbire puternică, se ridică în slove, până la înălțimea crengii, de care e legat lanțul. — După ce acesta s-a indeslulit, se așază altul. Și tot așa, până se perindează toți partizanii de joc.

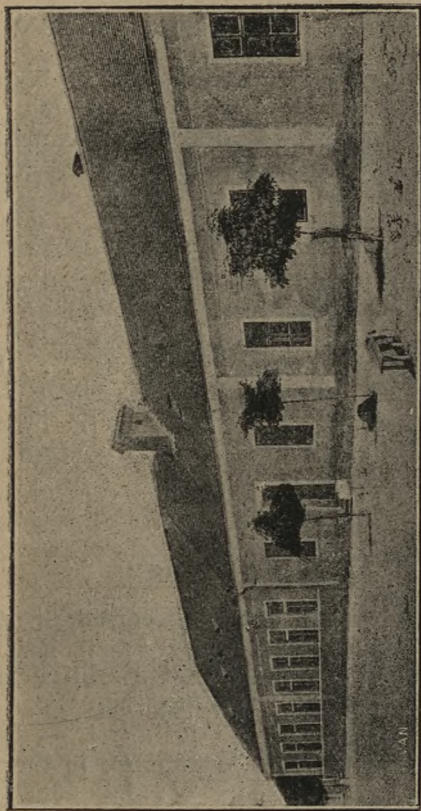
D-a vârtejul.

Vârtejul se construiește astfel:

Intr-un loc viran (deșchis), se sapă o gaură afundă de $\frac{1}{2}$ metru. În această gaură se întărește un stîlp de $1\frac{1}{2}$ metru înalt. Stîlpul se găurește cu sfredelul în mijloc,

in centrul capătului de sus, în afunzime de 2 dmt. Se caută o prăjină lungă, de circa 4-5 met. In mijloc, prăjina e străbătută prin o gaură făcută tot cu acel sfredel, cu care s-a găurit capul stâlpului. Prăjina are la ambele capete parapete, ca cei ce se învârtesc, să nu fie asvârliți, afară. Adecă: In capete se fac găuri cu sfredelul. In ele se bat cuie de lemn, lungi de $\frac{1}{2}$ met. Prăjina astfel pregătită, se așează cu gaura din mijloc congruent pe gura din stilpul înfipt în pământ. In ambele găurei a prăjinei și-a stilpului se introduce un toldău, (zăvor) de fier. In jurul acestui toldău, se învârtește prăjina. Un băiat se pune pe burtă în capul prăjinii lângă cuiul parapet. Tot așa și alt băiat, de aceeaș greutate, ca prăjina să stee în echilibru, se pune în capătul celalalt al prăjinii, lângă parapet. Cei ce se învârtesc, pot șede lângă parapet și călare pe capetele prăjinii . . . Dupa ce s-au așezat astfel, alți doi băieți, împingând prăjina delângă stilp, o pun în mișcare centrifugală. Dupa un timp se schimbă. Cei învârțiți împing; iar acestea, se suie să fie învârțiți. Jocul acesta se face în timpul liber, înainte de a începe lucrul câmpului.

Școala de Stat din Răcășdia.

„D-a orbățul“ (Baba oarba.)

Baba oarba se joacă în comun într'un loc mărginit — în camera . . .

Copiii, leagă pe unul dintre ei cu o batistă la ochi, așa, ca el să nu poată vedea nimic . . . Cealalți copii încontin îl șicanează, lovindu-l, sau atingându-se de orbăți îl aduc, prin dese loviri în confușiune și neorientare. Copiii lovesc și se ascund — pitulă, ca să nu-i apuce orbățul. În caz că orbățul a prins pe unul dintre copii jucători „d-a orbățul“, se desleagă pe sine și leagă pe cel prins cu batista la ochi, rămânând de rândul acesta, cel prins . . . orbățul . . . Jocul în formă aceasta continue mult. — Orbățul se joacă de copii, numai în timpul nefavorabil, când nu se pot juca afară în liber, alte jocuri.

„D-a pânzele“

Sub numirea de pânze se consideră câte un băiat. Câte pânze, atâta băieți. Băieții, cari reprezintă pânzele, sunt așezați în șir, pe lângă un părete, despărțiți unul de altul, stând cu mâinile întinse în lături. — Este știut, că femeile își uscă pânzele, în scopul de a fi albite, „în albit“, întingându-le la soare: Unele pe jos, altele pe prăjini atârinate de pereții caselor etc. Pentru jo-

cul „d-a pânzele“, s'a adoptat de băieți modelitatea ultimă, adecă întinderea pânzelor pe lângă pereții caselor. Iar ca pânze, se reprezintă băieții români a căror costume sunt albe, întocmai, că și cum sunt de albe pânzele înălbite . . . Femea, proprietara pânzelor, nu se depărtează de la pânze. Le păzește de or și ce întâmplare. Adecă de furare. — Ea nu-și poate închipui, că pânzele pot fi furate și de lupi, de cari ea poartă mare frică și respect . . . Băieții întinși pelângă pereți reprezintă pânzele . . . Pe lup îl reprezintă un băiat ce stă ascuns, pitulat. Pe proprietara pânzelor o reprezintă alt băiat . . .

Lupul din ascunzătoare, profită de îndepărtarea cât de puțină a baecatului păzitor al pânzelor. — Ne observat se repede și apucă, răpește o pânză, adecă, un băiat, și-l duce în ascunzătorea lui. Tot așa continue cu răpirea, până ce rând, pe rând a răpit toate pânzele, adecă; pe toți băieții, și i-a dus în ascunzătoare . . . Băiatul, proprietarul pânzelor, de si a observat lupul răpindu i pânzele, având frică, ca nu cumva, lupul să-l răpească și pe el, n-a strigat nici un cuvânt cătră lup. A tăcut mălcom (păciuit), întocmai ca și femea pe care o reprezintă în jocul d-a pânzele. — Într-un târziu, păzitorul, văzindu-se fără pânze, isbucnește în lamentări - văică-rări. „D-a pânzele“ se joacă băieți și fete în comun.

„D-a curcubețiaua“

Se joacă împreună, amestecați băieți și fete.
Curcubețiaua este diminutivul dela curcubeț, dovleac. Jocul „d-a curcubețiaua“ se face astfel:

Mai mulți băieți se așează, șezând jos pe pământ, pițiți, în șir, sau în formă de cerc, după plac. Ei represintă curcubețelele. Șed jos pe pământ, pițiți, în asemănare cu șederea curcubețelelor, micuțe, pitulate, pitite, ascunse printre frunzele curcubețelelor, a vrejului. — În dosul, la spatele fie-cărei curcubeția, stă în picioare câte un alt băiat, muncitorul curcubețelei. Acesta are să răspundă, să și dea seama de coacerea curcubețelei. Pentru cazul, că el n-a desvoltat muncă la timp în decursul verei, ca să se coacă curcubețiaua, este tras la răspundere și chiar pedepsit prin subtragerea lui din rândul jucătorilor, muncitorilor leneși și dus de proprietarul holdei la pedeapsă pentru nemuncire . . .

Proprietar, numit „in tr ă b ă t o r u l“ este alt băiat. Acesta la timpul potrivit, vine să-și controleze și recolteze holda și să afle munca desvoltată de argați. Sub nume de curcubețea, el întreabă pe rând, pe toți muncitorii, pe cei ce stau în picioare, . . . nu că coaptă-i, curcubețiaua (carea pentru animale este pânie); ci-intreabă că c o a p t a - i p i t a , adecă: curcubețiaua. Ce-l în-

trebat, răspunde că la el nu-i coaptă. Să meargă la vecinu. Vecinul răspunde că la el iar nu-i coaptă, să meargă la celalalt. Tot așa este îndrumat până la fine, primind răspunsul uniform.

Ca pedeapsă, pe cel din picioare, dela fine, îl ia și-l duce în semn de pedeapsă, într'un loc depărtat. Incepe întrebatul din nou. Răspunsul fiind la fel, întrabătorul, duce pe rând pe toți în locul depărtat, arest. După ce a dus și pe ultimul, — se eliberează toți și jocul reîncepe de nou. În locul curcubelelor se pot folosi și petricele.

„D-a banca“

Jocul „d-a banca“ se face pe vârful unei coline, movile, carea are coastele puțin piezișe.

Băieții cari se joacă, „d-a banca“ sunt pro-văzuți fiecare cu câte un băt sau botiță în mână. Pe vârful movilei se așează pe șezute în rând toți băieții. Primul din șir, svârle bătul sau pe coasta colinei la vale în jos, așa ca bătul mergând, să facă mișcările întorcându-se în toată calea lui, tot lovind cu capetele pământul. Adecă „d-a banca“, din cap în cap . . . După cel prim, dă „d-a bancă“, (tumba) al doilea, al treilea. Și totașa, până când au dat toți jucătorii. Ca pedeapsă, pentru cel ce a dat

„d-a banca” bătul său într-o cale mai scurtă, este îndatorat, ca el să readucă din câmp bătele tuturor jucătorilor. Jocul se repetează.

„D-a banca” este egal cu expresiunea . . . „tumba” și din „curișcapite”.

Să-și aleagă nume.

Mulți băieți și cu fete amestecați, se pun în șir drept unul lângă altul . . . , Băieții din șirul format, au datorința de-a-și lua un nume oarecare de plante ori de păsări. D. e. vrabie, mierlă, ciocârlie, cioară ect. Dintre pomi: măr, păr, cireși ect. Numele ce și-l-a ales, trebuie să-l comunice în secret unii alt băiat, carele stă, șede înaintea șirului de băieți, ce se numește: „Asistent” și carele va ținea minte numele fie-căruia.

Un alt băiat, numit: „Intrebător”, afară de cei din șir, se presintă înaintea băiatului din frontul șirului, numit „Asistent”, zicând: „Tinc, tinc”. — La acestea răspunde Asistentul, zicând: „Bonc, bonc”. După acestea asistentul intrăbă: „Cine ești?” . . . Intrebătorul răspunde că-i . . . Dzeu . . . Asistentul, întreabă: „Ce poțtești?” . . . Dzeu, da rândul acesta, răspunde „Chip de aur” . . . Asistentul îl îndrumă, arătând șirul de băieți . . . alegeți . . . Dzeu ca să-și aleagă „Chip de aur”, după cum a dorit, și după cum, asistentul i-a dat voie, are datoria de aminti diferite nume de flori,

de pomi, de paseri. Dacă între numele amintite de Dzeu, se exprimă și vr-un nume pe care vr'un copil din șir și-l-a luat, și despre care are cunoștință asistentul, acel copil iese afară din șir . . . Dzeu continue cu exprimarea de nume. Asistentul pe toți ce-i ghîciți cu numele (de Dzeu) pe rând îi scoate afară din șir. Când intrăbătorul-Dzeu, numai știe să amintească și alte nume, ca să poată scoate pe toți din șir, jocul se consideră terminat și reîncepe . . . Cei neghiciți, liber își spun numele avute.

„D-a foarfăca“

Jocul acesta se practică numai între fete. Jucătoarele se așează fie-care după câte un pom. O fată, numita „întrăbătoare“ n-are pom. Ea stă rezervată și are îndatorirea, mutându-se de la pom, la pom, să întrebe fetele una câte una că unde-i foarfeca pierdută? . . . Fetele pe rând de la început, până la sfîrșit, răspund: „că-i la sora din vecini“. Adecă: la cea pitulată după pomul de lângă ea. Și toate răspund, până la fine la fel . . . Fetele, peste cari a trecut întrebatul, au datorința ca tot două, cu două să-și schimbe locurile. Adecă pomii, fugind în forma foarfecilor una la pomul alteia. Schimbarea pomilor se face în premergerea semnelor făcute între ele, fără a observa însă

întrebătoarea, care și ea încă are dreptul, observând intenția schimbului ce se proiectează, să ocupe un loc părăsit și încă neocupat de una din cele două schimbătoare. În asemenea caz fata rămase fără pom, reia locul întrebătoarei. Jocul se continue în forma aceasta, mult.

Schimbul între câte două fete, dela pom, la pom, se zice: „D-a foarfăca“.

„D-a laptele.“

Se pun băieți și cu fetele în șir drept, unii lângă alții . . . O fată umblă dela băiat, la băiat cu un băt în mână și-i întrebă: cumperi lapte? Toți răspund pe rând că cumpără. Pe cel din capul șirului îl întrebă: Cât lapte cumperi? Acesta răspunde că un litru. Fata vinzătoare de lapte, se face că bătul din mână ar fi țița vacii, din carele trage, mulge lapte și-i dă cumpărătorului. Dela primul se mută la al doilea și la toți pe rând, mulge din băt și le vinde laptele dorit.

După ce a gătat cu vinzarea laptelui și i-a mulțumit pe toți, rentoarce la primul din șir, că să-și încaseze taxa laptelui. Cerând plățirea, acesta răspunde că n-are de unde să-i plătească, că n-are bani, că laptele i-l vărsat scroafa lui Angheloni. Nu se cuvine să i-l plătească neavând folos de el ect

Vânzătoarea, îl pune la încercare. Il gădelă sub mâni, pe talpe, la încheturii. Dacă gădelitul nu râde, e scăpat, e ertat de taxa laptelui. La din contra, i să ia clăbățul dacă-i băiat. Fetei cărpa de pe cap. Toți se întrebă pe rând. Toate clăbețele și cărpele luate, pe rând, dela toți cumpărătorii în forma amintită, ca zăloge, amanet, le așează grămadă la un loc . . . . .

Copii și fetele se inbulzesc, dau năvală peste vânzătoare și spre locul unde-s zăloagele grămadite ca se și-le ia: cad, se inping, râd, plâng, aleargă. Se face multă vică, larmă, strigare . . . Jocul se repetează.

„D-a unu doi“

Se joacă la olaltă copii și fete . . . . .

Un copil se pune cu fața la pământ și cu palmele pe ochi și se face că doarme. Ceialți copii se pituă care încotro, unde voiesc. Cel care doarme, numără până la 20, în care timp, toți au să fie pitulați. Locul unde a dormit este marcat prin o petricea . . . Dormitorul, după numărarea numerului 20, se ridică în picioare, se depărtează de locul unde a dormit, privește în toate părțile ca să afle locul unde sau ascuns vr'un partizan, să-l prindă și să-l facă pe acela dormitor . . . . .

În timpul acesta, un copil ascuns după un

lemn sau alt ceva mai aproape, se repede pe neobservate, ocupând locul dormitorului, marcat cu petriceaua, bate tare în palme de pe acel loc, exprimând: „Unu, doi.“ Dormitorul fiind păcălit, toți se strâng la olaltă. Jocul reîncepe cu dormirea de nou a celui păcălit. Dormitorul se scapă numai în cazul, când a prins un partizan dintre — cei pitulați, ascunși.

„D-a petriciaua“

Băieții se pun în șir lung unii lângă alții, cu mâinile întise înainte și cu palmele alipite unele de altele. Ei stau așa și asteaptă ca alt băiat, să vie, care nu e în șir cu ei, dar are iar ambele mâni întinse înainte și palmele alipite, în mijlocul cărora se află o petricică, micuță, neobservată de nime. Acesta cu mâinele și cu palmele sale alipite, în mijloc cu petricica, merge la primul băiat. Trece mâinile sale alipite printre palmele băiatului prim. Apoi la toți băieții tot așa, cu scopul ca între palmele unui băiat să lase petricica dintre palmele sale. Aceasta pentruca nimeni să nu știe unde-i petricica, decât numai ei doi.

În timpul acesta, un alt băiat, doarme cu fața la pământ, sau cu ambele palme peste ochii. El are menirea ca să afie petricica

Copilul la care s-a lăsat petricica, o ascunde dintre palme, alt undeva, ca nu aflându-o la el, să rămână el dormitor.

Dormitorul mai poartă și numele de „Mâț”. Mâțul înainte de a începe controlul, zice: „Mia u, mia u! Unde-i pietriciaua, — eu s-o iau?” Caută piatra pe rând la toți băieții. În caz că n-o află, doarme din nou. Și tot așa, până când o afă, atunci îl schimbă acesta. Mâțul are dreptul de-a căuta piatra, ce-i cunoscută de toți, nu numai între palme, ci unde el crede că o va afla. Jocul acesta pentru că se face în aflarea petrei, se zice: „D-a petriciaua”.

„D-a pocianca”

Jocul acesta se practică numai între băieți.

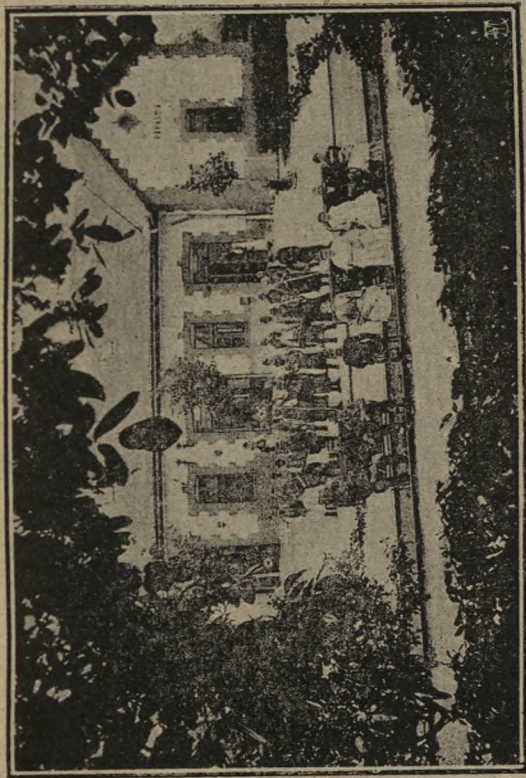
„Pocianca” este mâna-palma — Batem „pocianca”, adică lovim palmele unele cu altele. Când batem „pocianca”, ne prindem, ne rămășăm pentru ceva afacere, să vedem care dintre doi, ulterior are dreptate . . . .

Mâna-palma se mai bate ca întărire, asigurare adevărată, rămasă definitivă în urma unei neguțătorii încneiate . . . A bate palma este o tradiție veche, de pe timpurile când nu se știa carte. Baterea palmei-darea pocencei este respectul și omenia, de care numai cei fără omenie se labădă. De aceea,

și în timpul de față, numai pentru un lucru sigur, se întinde mâna și se primește darea, pocencei.

Băieții, când voesc a se întrece în fugă, ca rămas ultim al înțeleșului avut între ei, bat pocianca. Adecă, băieții, cari se joacă „d-a pocianca“ se perechesc câte doi, ceși consideră forțele de fugă cam egale — Ei fixează doue puncte: Unul, din care încep a fugi și la care vor avea să se rentoarcă, formând astfel o fugă, o tură. Și punctul al doilea, până la care sunt obligați să se întrecă în fugă și dela care să se rentoarcă. Se mai leagă între cei doi ce se întrec în fugă, și pedeapsa de care se va împărtași, primindu o cel mai slab fugător. Având aceste condițiuni fixate și hotărâte între ei, unul, stând pe punctul de plecare, primește pe palma sa 3 lovituri dela cel ce lovind pocianca cu lovitura a 3, trebuie să fugă cătră punctul fix și îndărăt de unde a plecat. După el imediat pornește și al doilea . . . Cel ajuns și întrecut în fugă, va primi 3 pumni în spate - ca pedeapsă. Jocul reîncepe cu baterea pocencei, de ortacul următor.

Gara călei fierate din Răcășdia.

„In țancușă“

Țancușă este o bucată de băt, groasă de 3 cmt. lungă 1 dm. crăpată pe mijloc în două bucăți. Să joacă în trei băieți . . . Dintre cei trei băieți jucători în țancușă, unul trebuie să iasă împărat, unul căprar și ultimul muncitor, suportătorul greului vieții . . . Impăratul guvernează. Căprarul ca funcționar esecută ordinele primite dela împărat. Al treilea primește impunerile . . . Ca să se constate, care dintre cei 3 jucători primește destinația de împărat, care de căprar și care de muncitor: — Un băiat apucă țancușă între ambele palme. O suce în toate părțile. După ce a sucit-o fel și chip, odată o trânteste, o svârle pe masă . . . Dacă țancușă a picat pe masă cu ambele fețe despicate de asupra, în sus, băiatul acela va purta numele de „ampărat“ (expresiune bănașiană). Tot astfel face și al doilea . . . Dacă țancușă a picat cu ambele fețe din jos, cu fețele pre masă, băiatul acela va fi căprar.

Urmează la rând băiatul al treilea. Dacă țancușă asvârlită de el pe masă, o parte a picat cu fața în sus și alta cu fața în jos, acest băiat e muncitor, subordonat celor doi. — Domnii în cazul acesta stau fără incident, în echilibru. Numai atâta că să știe-fie-care ce funcție a primit. Dacă, însă, țancușă asvârlită de băiatul al 3, pe masă a

arătat fețele țâncușei în sus, semn că a scos pe împărat din domnie. În cazul acesta „ampăratul,” el direct, or că prin căprar îl bate la palmă pe al 3, cu batista împletită, atâtă, cât voește, pentru că a îndrăznit să-ia domnia. Tot asemenea primește bătaie la palmă și dacă prin căderea țâncușei cu ambele fețe spre masă a scos pe căprar din domnie . . . Muncitorului nu-i este permis râvnirea la distincțiuni înalte . . . După aceasta, jocul se repetează, ca toți să fie bătuti la palmă, să ajungă supuși.

„D-a sorile”

Jocul acesta se face numai între fete, ce-și zic una altei . . . „s o r a”, fiind de acelaș secs.

Fetele încă de micuțe încearcă a imita pregătirea bucatelor, după cum au văzut pregătind în bucătărie pe mamele lor . . . În loc de oale, făfurii, linguri, cuțite, blide, căldări, ect. ele improvizează ciocuri, hârburi țire, spărturi de diferite obiecte, băte, frunze. Iar în loc de bucate folosesc . . . țărână, iarbă etc. Se așează toate pe lângă un părete, își desemnează fie-care câte un pătrat pe pământ. În acest pătrat își așează rând, pe rând, trocurile sub nume de oale. Pătratul desemnat îl declară de casă

a fiecărei fete, care se joacă „d-a sorile“.

În timpul, până fierb bucatele, fetele merg în case una la alta ca să-și admire aranjamentul din camere și din bucătării, apoi se întreabă, ce-ai pregătit pentru prânz, zicând: „Soro! Ce faci de mâncare?“ Una răspunde: Curechi, alta: fasole, alta altceva etc. . . . Se înțelege că foc nu fac! După ce bate ceasul, așa zic ele, că 12, se invită una pe alta la prânz: „Soro vino la mine la prânz.“ Li se servește bucate d-ale ei. Se prefac că mănâncă. Toate laudă bunătatea bucatelor pregătite de invitate. — În alte rânduri prânzesc la fiecare din asociate.

Cu cuvântul „sora“ se intitulează toate femeile de aceeași poziție. Iar cu cuvântul „sorui ca“, numai nora, intitulează pe cumnata, sora bărbatului.

„D-a cuiburelele“

Cuib este locul în care se seamănă semințele.

Este știut că la semănatul cucuruzului, într'un cuib se așează 5 boabe. De aceea și jocul „d-a cuiburelele“, se face în cuiburi, adică grămăgioare de câte 5 boabe, unul . . . Pentru fie-care jucător se cer câte două cuiburi, cu câte 5 boabe de cu-

curuz, unul. Câți jucători sunt, atâtea două cuiburi de câte 5 boabe unul, pentru fiecare jucător.

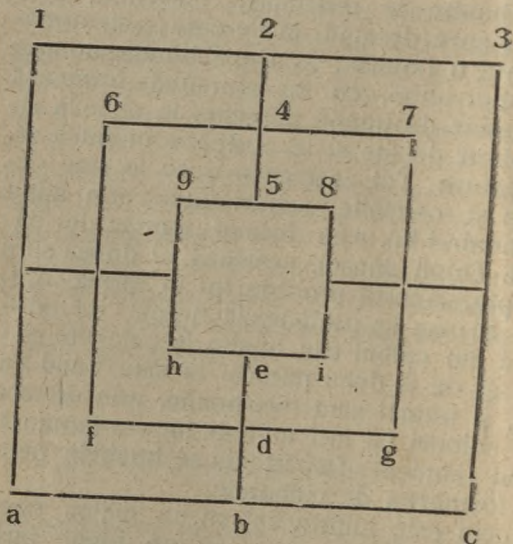
Jocul începe astfel: Primul jucător, din cele două cuiburi ale sale, desface un cuib: Lasă în locul cuibului 1 boabă. Cele 4 boabe le distribuie, începând, dela stânga spre dreapta, la fie-care cuib următor câte o boabă . . . Dacă boaba adausă la cuibul ultim, cu ea împreună formează un număr de boabe păreche, le duce la sine, afară de joc și le postează înaintea să, la o lature. Tot asemenea duce la sine delature și celelalte cuiburi unde prin alipirea boabei lui, s'au format număr de părechi. După dânsul, urmează al doilea spre dreapta. Acesta procede tot în forma arătată. Și așa se perindează dreptul de a distribui din cuibul său boabe la celelalte cuiburi și de a duce părechi la sine. Când s'a finit, și numai sunt nici boabe, prin urmare nici cuiburi cu nici un bob, joc s-a terminat. Jocul reincepe, împărțindu se boabele pentru formarea de cuiburile.

Jocul este improvizat ca un mijloc pentru distragere și pierdere de timp, fără câștig.

„D-a cuiburilele“ se joacă și adulții-majorii.

„In moară”

Se joacă oamenii mari cu 9 boabe de fasole și 9 de cucuruz, numai câte doi. Moara se desemnează cu creta pe masă astfel:

Numerii arabi: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, reprezintă boabele de fasole, așezate la acele locuri. Literile: a, b, c, d, e, f, g, h, i, reprezintă boabele de cucuruz, așezate la acele locuri. Se observă, că așezările nu se fac de odată, cum se văd aci, numai pe rând,

tot câte una. Odată de unul, altădată de celalalt. Le asează așa, ca se fie tot câte 3 boabe de ale lui în fiecare șir; pentru că 3 boabe în șir ale lui formează o moară, dar închisă. Pentru ca să o deschidă, trebuie să-și rezerve câte un loc liber, neocupat de jucătorul contrar, care de asemenea urmărește aceasta împrejurare. După ce sau așezat cum se vede toate boabele, se începe dijmuirea prin deschiderea morii, adică prin mutarea unei boabe din rândul de 3, într'un loc liber. Asemenea pocedează și companionu'. Inchide moara, adică duce boaba la locul unde a fost și atunci are dreptul să răpească o boabă din ale ortacului, dar nu din rândul morilor. Acest drept îl are și ortacul. Locuri deschise sunt, locurile nenumerizate. Mori închise sunt: a b c; f d g; h e i; și b d e. Cu numeri, mori închise: 1 2 3; 6 4 7; 9 5 8; 2 4 5. Când prin răpire s'a ramas numai la 3 boabe, obține dreptul a pune boaba pe sărite, nu prin rășnire.

„Da priscopala“ (pocnitoarea)

Băieții fac din lut moale boboloașe, globurile, pe cari le mărgesc în interior, făcând în mijlocul lor o cavitate, gaură în forma unui clăbăți ardelenesc (fundul retezat).

O iau în mână, o ridică în sus, în aer, zic :
Pocnitoare, toare,
Mâne-i sărbătoare.
Li dau pe valea largă,
Toată să-se spargă,
Li dau pe valea lungă,
Toată să-se străpungă.

O trânteste cu gura pe pământ. Aerul din gaură comprimat, sparge fundul, prâsnind (stropind) vecinii cu tină, produce un pocnet . . . În fundul ei se face o gaură. Toți băieții jucători sunt datori, fie-carele să rupă câte o bucățică din lutul său, sub nume de vamă, și să astupe gaura făcută. Așa pe rând le pocnesc și se joacă.

„D-a ascunsele” d-a pituliciul.

(Troglodites parvulus).

Jocul d-a ascunsele, pe unele locuri se numește d-a pituliciul. Pituliciul este o pasere micuță de grădină, ce se ascunde prin tufișurile dese. Anevoie se poate vedea, fiind mică și penele în culoarea frunzelor. Copii, în jocul lor d-a ascunsele, imitează ascunderea ce-o face pituliciul. Adecă : Un băiat se pune cu fața spre perete, cu mâinile pe ambii ochii, să nu poată vedea locuri e în cari s-au pitulat partizanii săi de joc. Acest băiat are menirea ca să prindă pe un băiat, partizan al său în joc. Și ca

prinderea să fie mult anevoioasă, unii se țin cu mâinile de ochii, în timpul ce ceilalți se ascund. Alții se culcă cu fața la pământ prefăcându-se că dorm. Din acest motiv, el se numește dormitor,-prinzător. — Datorința lui e ca să scotocească, să caute prin toate ascunzătorile, să pună mâna, să prindă pe unul măcar dintre cei ascunși. Cel prins rămâne dormitor, cu îndatorirea de-a prinde pitulații. Dormitorul eliberat, prin cel prins, se va ascunde în rând cu ceilalți băieți . . .

Jocul continue mult. Se joacă băieții cu băieții și fete cu fete — separați unii de alții. În caz că dormitorul, prinătorul, descoperindu-le ascunzătoarea, n-a putut prinde pe nici unul, pentru că cei urmăriți ajungând în locul de dormire sunt scapați -liberi,- de nou își va continua dormirea, pân' băieții se vor ascunde, și-i va prinde.

„În căși“

Băieții desemnează pe suprafața pământului mai multe figuri pătrate : „Căși“, cu pereți comuni.

Jucătorii „în căși“, se deprind și totodată își arată dexteritatea de a sări peste linia despărțitoare, prin mișcări sărite, dintr'o

casă (figură) în alta, în mai multe forme,

1. Sare cu ambele picioare lipite în toate casele Adecă în atâtea figuri, câte se află desemnate pe pământ.
2. Un picior îl ține ridicat și cu unul sare, sărind astfel din casă'n casă.
3. Dacă a sărit cu dreptul, de rândul acesta sare cu stângul, ținând dreptul ridicat în sus, să nu atingă pământul.
4. Sare cu picioarele lăcrate (desfăcute). Un picior într'o figură și celalalt în altă figură.
5. Sare sucit cu picioarele lăcrate. Adecă: Cum stau picioarele unul într'o casă și altul în alta, se suce și din sucire și sărire readuce stângul în locul dreptului și dreptul în locul stângului.

Jocul acesta se practică mai mult de cătră fete.

„Buri“

Jocul acesta se face numai între băieți. Adecă: Un băiat șede jos pe pământ. Picioarele le sufucă (întoarce) împlopetite (îndoite) unul după altul sub el. Cu mâna dreaptă ține aspru degetul, sau degetele piciorului stâng. Cu cea stângă ține degetele piciorului drept. Starea aceasta a băiatului se zice „Buri“ . . . După pregătirea buriului, un alt băiat, voinicos, își ia curajul ca

să ridice buriul pe unul dintre umerii săi, și ridicat să-l lasă peste spatele sale să cadă în picioare. Să înțelege că buriul se desface, lăsându-și libere picioarele, după ce a fost zvârlit peste umăr de ridicător, ca să cadă după spate în picioare. — Ridicătorul ca să-l poată cuprinde de jos se postează la spatele buriului. Bagă mâinile pe sub mânele buriului, cuprinzindu-l între mâni pe la spate. Așa cuprins, îl ridică sus, stând cu el în picioare, îl aruncă peste umere, pela spatele său. Ridicătorul și buriul se schimbă între ei, — jucându-se mai departe . . . Buri se mai numește un vâsuf din dogi scurte, cu 2 funduri, cu o gaură în mijloc (țiță), în carele se duce și se păstrează apa la lucrul câmpului.

„D-a puntea“

Jocul se face între băieți. Astfel : Un băiat se lungește cu spatele pe pământ și cu ambele mâni sub cap. Starea lui în forma acesta se zice . . . „punte“. Alt băiat cuprinde ambele picioare între picioarele lui. Cu mâinile cuprinde picioarele băiatului punte, care trebuie se stea tare, de asupra de genunchi. Il ridică cu ajutorul greutateii corpului său și cu puterea mânilor, punându-l în poziția verticală, adică, în picioare. După aceasta se schimbă.

„D-a cântarul“

Doi băieți se așază spate la spate. Iși îndoaie mânilor unuia după mânilor altuia. Se ridică în spate unul pe altul, până când cel ridicat numai atinge pământul cu picioarele. Tot așa și celalalt ridică.

„D-a pocnit oasele“

Un băiat își așază ambele palme peste urechi. Alt băiat, pela spate îl cuprinde cu mânilor peste ale lui. Il strânge la piept, și-l ridică cu picioarele sus dela pământ, dându-se pe spate. Ca să-i pocnească oasele, îl scutură des.

„Ne dăm“, dedăm (deprindem)

Vara, băieții, precum și fetele, se exercitează în aruncatul în sus și prinderea în cădere a 1, 2, 3, 4, mere. Mai întâiu aruncă un măr. Il prinde. Aceasta se zice eu m'am dat pe unu. După aceea aruncă câte 2 mere în sus unul după altul, așa că până când rentoarce ce-l zvârlit întâiu, să fie asvârlit și al 2. Și tot așa se continue svârlirea și prinderea ca să nu pice și să se ajungă în

palma ambele mere. — Aceasta se zici; Eu m'am dat pe doaue. Tot în forma arătată se joacă și se deprind în aruncarea în sus a câte 3, 4, 5 mere și prinderea lor în cădere.

„In țăl“ (punct fix).

Băieții trag o linie pe pământ. Numită . . „țăl“. Dela țăl, în depărtare de 3-4 pași trag altă linie. Dela linia aceasta, aruncă la țăl : bum-bi, bani, petricele, ca să vadă care a atins linia „țel“ și care nu.

„Incălecare-descălecare“.

Cinci băieți se joacă, „d-a încălicare-descălicare.“ Se face în pământ o gropiță. În depărtare de 2-3 pași dela gropiță, zise : „țog“, se desemnează pe pământ împrejurul gropiței un cerc. Cei 5 băieți, din periferia cercului, pe rând aruncă în centrul cercului, adecă în gropiță, de-odată cu mâna dreaptă 5 petricele, așa, ca să pice toate 5 în gaură. În caz că toate 5 au picat în gaurică, băiatul acesta, se trage în lături și poartă numele de rege. După el urmează al doilea. Acesta dela locul de aruncat, iar aruncă toate 5 petricelele în

gaură. Dacă a picat în „tăl“ 4 petricele, poartă numele de Prinți. Urmează al treilea care din aruncare a băgat în țog numai 3 petricele, poartă numele de „calul regelui“ . . . Cel cu 2 petricele întrate în țog, poartă numele de: calul prințului. Care a băgat în țog numai o petricea, acesta n-are nici o funcție. Trebuie să arunce petricelele în țog de atâtea ori, până ce scoate pe unul din domnie. Cel scos, aruncă iar petricelele cele 5 în țog. După numărul petricelelor întrate în țog, scoate pe altul din domnie, și-i ia el funcția. Tot așa se perindă jocul cu aruncatul și scosul din domnie. Tot asemenea când, doi întrunesc un număr egal de petricele aruncate în țog, aruncă de atâtea ori, până ce unul devine inferior . . . Până cei ce se aleg între ei, regele și prințul stau calare în spatele băiatului-cal. Când încalecă: zic: „Incălicare. Când se dau jos, fiind scoși din domnie, zic: „Descălicare“. In forma aceasta jocul durează mult.

Alte jocuri.

In timpul iernei, când pământul este acoperit cu zăpadă, băieții își fac, „pârce“, poteci prin zăpadă în diferite figuri, aler-

gând unii după alții prin ele. Jocul acesta se zice : „**d-a pârcea**“.

Alții se urcă cu săniile în vârful unei coline. De-acolo se lasă cu săniile pe coastă în jos . . . Ajungând la poala colinei trag săniile după ei, până în vârful colinei, ca de acolo iar să se iase în jos. Sania o poartă ca să meargă tot pe răpăgușul făcut. In săniile mici se așază, numai câte un băiat. In săniile mari se așază mai mulți băieți. Acestea se zic : „**trăgăcițe**“ pentrucă trebuiesc trase de alți băieți . . . Cu trăgăcițele se cară, se aduc și greutate.

Băieții, ca să și facă răpăguși, în timpul când lipsește zăpada udă pământul seara. Peste noapte apa îngheață. Pe aceste răpăgușe, precum și pe suprafața bălților și râurilor înghețate, se cară, patinează cu încălțămintele, Alții în timpul mai nou, cu patinele (nește fieră legate sub talpă).

„**D-a soldații**“, Imitând mișcările în tact, ordine și respectul păstrat superiorităților militare.

„**D a lupul**“, cum răpește oile dela păcurarul neprecaut.

„**D-a hoții**“, prinși de poliție și pedepsiți de judecător.

E o plăcere a privi jocurile nevinovate, a băieților și fetelor micuțe dela sate, practice cu atâta tact și rânduială, ca lucruri văzute în gospodăria parinților lor !!

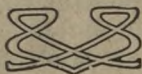
Ei însuși își laudă reciproc rezultatele

bune și desprețesc pe cei cu inclinări urâte. Din acest motiv, nici nu se prea îmbulzesc băieții, pentru primirea rolurilor urâte în jocurile lor.

Bărbații dansează (joacă)!

Hora, Acsionul, Preloc, (de doi), Opanca, Săricica, Măzărica, Poșovaica, Ardeleana, Serendița, Sârba, Sârba din Regat. Ect. Bătuta, Călușerul, Hora călușerului.

Curățenia.

Poartă-te curat băete
Ș-încă de cu timp dădă-te,
Murdăria s-o urăști
Și de ea să te ferești.

Curățenia pe tine
Sprinten, sănătos te ține.
Ea-ț dă proaspete puteri
La lucrări și cugetări.

Murdăria te tâmpește,
Trupul ea ți-l lenevește
Și-ț aduce boală grea,
Dacă nu te ferești de ea.

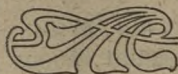
Deci în toată dimineața,
Spală-ț brațele și fața:
Cu apă rece din izvor,
Sau din proaspăt râușor.

Nu-nbrăca mai nainte :
Haine, or încălțăminte,
Păn-ce nu le-ai periat,
Și de praf le-ai scuturat.

Nu uita, păru-n față a lăsa,
Căci pe cel ce se îngrijește,
Lumea încă-l prețuește:
Iar murdaru-i de făimat
Și tot îndărăt, e dat.

Onoarea.

Nu minți și nu fura,
Ce-ai aflat, nu pitula.
A ascunde ce-ai aflat,
Insamnă a fi furat.

+ Ecătărina, Căralina Novacoviciu n Munteanu 1862,
căsătorită 1883, răpăosată 18/IV 1926, în etate de 64 ani,
înmormântată în capela „Fami'ia Novacoviciu“ din cimiterul
Ortodox Român din Răcășdia, jud. Căraș.

Documente.

Copii :

(A)

No. 296/1926. **ESTRAS** din procesul verbal despre succesiunea defunctei Ecaterina NOVACOVICIU născută Munteanu fost domiciliată în comuna Răcășdia decedată la 18 Aprilie 1926 în Răcășdia cu lăsare de testament.

Impățirea moștenirii: A/. **Starea activă a averii și prețul.** I. Imobile în Răcășdia.: Din numărul topografic 404 / 1 din foaia 1799 / sub B 3 și 5 / jumătate; din numerii topografici: 1469, 4747, 1646, 4842, 4878, 4891, 4902, 5006, 5026, 5030, 5033, din foaia 549 1 / 3 parte; din numerii topografici 3950 și 5042. din foaia 560 1 / 6 parte din numărul topografic 2050 și 4435 din foaia 657 întreg 98000 Lei.

Una a patra parte din imobilele numerii topografici 581, 2403, 2414, și 4263 din foaia 1412 din comuna Naidaș în valoare de 15000 Lei. II. Mobile: 1 acțiune la Banca Oravițana în valoare 500 Lei, suma laclaliă 113500 Lei.

B. Starea Pasivă.

I. Spese de îngrijire și înmormântare Lei 90000. succesiune curată Lei 23500 adecă douăzeci și trei mii cincisute.

Succesor abatestat : Soțul defunctei Novacoviciu Emilian domiciliat în Răcășdia.

DECIS:

Sucesiunea se predă în următorul mod: Succesiunea se predă și se va transcrie pe numele: „FUNDATIUNEA EMILIAN ȘI ECATARINA NOVACOVICIU“ conform dizpozițiilor testamentare. Conform testamentului soțului defunctei Emilian Novacovicu îi compete dreptul de uzufruct viager a întregii [averi] succesiuni, a căruia drept în tabulare dânsul nu a cerut-o. Scopul fundației amintite este, că consistoriul dicesan în cât e posibil să înființeze în comuna Răcșdia o școală economică de fete, iar dacă aceasta n-ar fi posibil, se dea știpeții tânărilor gr. orientali cari studiază la vr-o școală economică industrială sau sunt aplicați la vr-o meserie. La caz dacă nu sar putea înființa școala economică de fete, atunci venitele toate să se capitalizeze zece ani; iar dacă aceia nu e posibil, — o parte din ele. — La caz dacă sar da știpeții din venitele fundației, atunci neamurile defunctei și a soțului ei să fie preferite la acordarea aceloră. Soțul defunctei să fie înmormântat lângă defuncta, crucile cu inscripțiile să se țină pentru totdeauna legibile iar în tot anul la sărbătoarea „Schimbarea la față“ carea este la 6 August, să se țină parastas comun, în care zi să se espună vederea publică, pozele defunctei și a soțului ei.

Să interpretează sub denumirea tânărilor cari vor primii știpeții, atât băeți, cât și fete din Răcșdia. Băeți și fetele rudeniilor defunctei și a soțului de-

functei vor beneficia de acest drept și în cazul, dacă uu locuiesc în Răcășdia.

Spesele de îngrijire și înmormântare a defunctei le-a solvit soțul defunctei Emilian Novacoviciu și în privința acoperirii acelora se va înțelege cu Consistoriul Diecezan. Decisul de partaj întruna cu tabloul de moștenire se comunică Perceptoratului cu aceia că dacă cauza să recunoaște a fi scutită de taxa de moștenire, să binevoiască a încunoștința despre aceasta Judecătoria pentru luarea măsurilor necesare din oficiu în scopul transcrierii funciare a imobilelor succesoriale.

Taxa Notarului public pentru desbatere 2715 Lei, pentru descrierea deciselor de partaj 120 Lei, cari s-a solvit.

Oravița la 7 Octombrie 1926.

Șef Judecător:

Iosif Virani m. p.

Consilier de Curte de Apel.

Grefier:

C. Guga m. p.

(L. S.)

(B.)

Oficiul protopresbiteral al Orăviței 19a/1926

Mult stimatului Domn Emilian Novacoviciu învățător în Răcășdia.

Venerabilul Consistor diecezan profund mângăiat și mulțumit de actul marinos al prea iubitei foste soții Ecătărina repăosată în Domnul și al mult stimat D-Tale constătător din donarea întregii averi pentru întărirea credinței ortodoxe și binele culturii românești, — Vine cu literile Nr. 3114 E. să Vă exprime mulțămăitã protocolară din ședința Consistorială, ținută la 31 August 1926.

Totodată vine a aduce la cunoștința că numele: Emilian Ecătărina Novacoviciu sunt scrise cu litere dă aur în istoria diecezei noastre și vor fi pomeniți cu multă evlavie ca mecenăți ai bisericeii noastre.

Ce privește literile fundaționale făcute s'au aprobat în întregime etc.

Orăvița, la 17 Noemurie 1926.

Virgil Musta m.p.

Protopresbiter.

Biserica Ortodoxă Română din Răcășdia.

Conținutul:

1.	„Urliganul“	Pagina	5.
2.	„Baba rădăcina“	„	6.
3.	„Deșchideți cărțile“	„	7.
4.	„Hotaru-n zbici“	„	9.
5.	„Scroafa, zisă; „Poarca“	„	10.
6.	„D-a bobârniacu“	„	11.
7.	„D-a popicu“	„	13.
8.	„D-a polma, mingea“	„	14.
9.	„D-a cacica“	„	15.
10.	„D-a scrânciobul, luțușul“	„	17.
11.	„D-a vârtejul“	„	17.
12.	„D-a orbățul (Baba oarba)“	„	20.
13.	„D-a pânzele“	„	20.
14.	„D-a curcubețiana“	„	22.
15.	„D-a banca“	„	22.
16.	„Să-și aleagă nume“	„	24.
17.	„D-a foarfăca“	„	25.
18.	„D-a laptele“	„	26.
19.	„D-a uuu-doi“	„	27.
20.	„D-a petriceana“	„	28.
21.	„D-a pocianca“	„	29.
22.	„In țancușă“	„	32.
23.	„D-a sorile“	„	33.
24.	„D-a cuiburelele“	„	34.
25.	„In moară“	„	36.
26.	„D-a priscopala-pocnitoarea“	„	37.
27.	„D-a ascunsele-pituliciul“	„	38.
28.	„In căși“	„	39.
29.	„Buriu“	„	40.
30.	„D-a puntea“	„	41.
31.	„D a cântarul“	„	42.

32.	„D-a pocnit oasele“	pagina	42.
33.	„Ne dăm-dedăm-deprindem“	„	42.
34.	„In țal“	„	43.
35.	„Incălicare-descălicare“ . .	„	43.
36.	Alte jocuri	„	44.
37.	Dansuri bărbătești	„	46.
38.	Curățenia	„	47.
39.	Onoarea	„	48.
40.	Documentul (A)	„	50.
41.	„ (B)	„	53.

8/80

014979 Bibliophil

BI
3

16
17

CENTRUL DE LIOSACII RESITA
L. 1000
SECTIA ANTICARIAT

ANTICARIAT - RESITA
1 ei 1.4

4.11.1950 30376